

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

М.Д. Бабенко, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто питання сутності і особливостей інвестиційної привабливості підприємств регіону. Обґрунтовано складові і практичне використання напрямів зростання інвестиційної активності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна активність, фінансове забезпечення.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження інвестиційної привабливості зростає в умовах реалізації стратегічних планів щодо нарощування валового виробництва окремих видів продукції, товарів, робіт та послуг через запровадження інтенсифікації виробництва, вдосконалення аналітичної роботи, у тому числі у напрямку маркетингових досліджень. До того ж у період становлення ринкової економічної системи, дослідження інвестиційної привабливості регіонів та відповідне їх ранжирування стали надзвичайно поширеними як у науковій літературі, так і у практиці регіонального управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковий інтерес до проблеми оцінки інвестиційної привабливості змушує звернутися до опрацювання накопиченого теоретичного матеріалу. В нашій країні широко відомі праці таких економістів, як О. Білоруса, В. Бойка, І. Бланка, А. Волика, О. Гаврилюка, Б. Губського, В. Єременка, Ф. Зінов'єва, В. Зінчука, О. Іваницької, М. Коденської, Д. Лук'яненка, Ю. Пахомова, О. Шпичака та інших, що освітили у своїх працях сутність інвестицій, вплив інвестиційної привабливості на фінансові результати діяльності окремих суб'єктів господарювання, значення для розвитку окремих регіонів країни.

Постановка завдання. Взагалі формування інвестиційної привабливості кожного напрямку використання капіталу має на меті, насамперед, сприяння максимізації фінансового результату через мінімізацію ризику та орієнтоване на забезпечення конкурентоспроможності при задоволенні від-

повідних існуючих потреб. Саме виявлення та задоволення існуючих потреб і буде основою для отримання фінансового результату, а відтак сприятиме задоволенню економічного інтересу суб'єкта господарювання шляхом забезпечення економічної ефективності інвестицій. Отже, з метою виявлення перспектив доступності фінансових ресурсів для досягнення інвестиційних цілей, слід здійснювати визначення інвестиційної привабливості регіонів, що враховує комплекс чинників, які формують зовнішні умови для реалізації інвестиційних проектів.

Метою дослідження є опрацювання теоретичних і практичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості та активізації інвестиційної активності для забезпечення ефективного використання потенціалу підприємств аграрного сектора, нарощування їх виробничих потужностей і розвитку на інноваційній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останніми роками між регіонами посилюється конкуренція за інвестиційні ресурси. А отже, влада на місцях проявлятиме дедалі більшу лояльності до донорів — як іноземних, так і внутрішніх. Адже галузева структура інвестицій в Україні формується переважно за рахунок внутрішньої торгівлі, промисловості, машинобудування і металообробки та фінансових послуг.

Необхідно разом з тим визнати, що за результатами проведених досліджень, останніми роками активність зарубіжних інвесторів на території України суттєво посилилася. Аналіз даних минулого року свідчить про появу деяких нових тенденцій у відносинах з іноземними інвесторами. Насамперед зарубіжний капітал розпочинає більш активно надходити до тих областей, які раніше були менш привабливими для його вкладення — це прямо пов'язано із поліпшенням господарської ситуації та зростанням купівельної спроможності населення в цих регіонах. Збереження таких тенденцій в майбутньому сприятиме не лише загальному підвищенню рівня використання інвестицій в українській економіці, але й більш раціональному розміщенню їх на території держави.

Таким чином, активізація інвестиційної діяльності регіонів України потребує інвестиційної політики з чіткими механізмами реалізації на державному та регіональному рівнях. Зважаючи на проведені дослідження, ми переконані у тому, що Україні необхідна загальна стратегія інвестиційного розвитку регіонів, яка б об'єднувала їх в одне ціле та визначала пріоритети інвестування на основі врахування їх економічного ефекту, але не сьогоденного й одноразового, а перспективного і стабільного. Оскільки, на нашу думку, саме розшарування регіонів за рівнем інвестиційної активності стає перепорою на шляху формування єдиного господарського простору в країні, зміцнення господарських зв'язків, становлення регіонів як суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності. Слабкі інвестиційні позиції окремих регіонів не дають змогу розширювати виробництво, відповідно – не розвивається соціальна сфера. Регіони стають утриманцями держави і не мають економічних стимулів розвивати свій господарський комплекс. Саме тому, ми пропонуємо вдосконалити напрями впливу органів влади та органів місцевого самоврядування на інвестиційну привабливість окремої території, тобто регіону, як через законодавчі акти, так і через громадський сектор.

Отже, необхідним є розроблення системи заходів і механізмів державного стимулювання формування транснаціонального характеру діяльності національних виробників у напрямку активізації інвестиційної активності.

Економіка України розвивається досить швидкими темпами. А тому за сучасних умов господарювання одним із завдань на державному рівні є зростання темпів економічного і соціального розвитку, підвищення конкурентоспроможності країни. При цьому провідну роль у процесі економічного розвитку відіграє такий фактор, як залучення інвестицій. Україна має можливість отримання інвестиційних ресурсів лише за умови посилення рівня інвестиційної привабливості. При цьому важливим чинником, що впливає на вибір об'єкта інвестування, є надання інвестору достовірної та достатньої інформації про результати та перспективи розвитку регіонів, що потребують інвестування, самої країни в цілому. Одночас-

но зростає актуальність обґрунтування сутності та моніторингу інвестиційної привабливості регіону з метою забезпечення реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу. Актуальність дослідження інвестиційної привабливості зростає в умовах реалізації стратегічних планів щодо нарощування валового виробництва окремих видів продукції, товарів, робіт та послуг через запровадження інтенсифікації виробництва, вдосконалення аналітичної роботи, у тому числі у напрямку маркетингових досліджень. До того ж у період становлення ринкової економічної системи, дослідження інвестиційної привабливості регіонів та відповідне їх ранжирування стали надзвичайно поширеними як у науковій літературі, так і у практиці регіонального управління.

Взагалі формування інвестиційної привабливості кожного напрямку використання капіталу має на меті, перш за все, сприяння максимізації фінансового результату через мінімізацію ризику та орієнтоване на забезпечення конкурентоспроможності при задоволенні відповідних існуючих потреб. Саме виявлення та задоволення існуючих потреб і буде основою для отримання фінансового результату, а відтак сприятиме задоволенню економічного інтересу суб'єкту господарювання шляхом забезпечення економічної ефективності інвестицій. Отже, з метою виявлення перспектив доступності фінансових ресурсів для досягнення інвестиційних цілей, слід здійснювати визначення інвестиційної привабливості регіонів, що враховує комплекс чинників, які формують зовнішні умови для реалізації інвестиційних проектів.

Враховуючи результати проведених досліджень, ми маємо можливість стверджувати, що за оціночними показниками Україна належить в цілому до категорії країн із середнім рівнем розвитку. Проте при всіх інших сприятливих обставинах дестабілізація економіки різко знижує її привабливість як об'єкта довгострокових вкладень. Крім того, до чинників, що характеризують Україну переважно з негативного боку, аніж позитивного, можна віднести тягар податкового законодавства, обмеження, пов'язані з рухом капіталу, нерозвиненість

фондового ринку, та найбільш болючий – складний фінансовий стан більшості підприємств. Але попри все це Україна має потужний, промислово-розвинений виробничий потенціал, розвинену інфраструктуру та вигідне географічне положення. Адже за рівнем економічного потенціалу, як свідчать експертні оцінки Інституту Реформ, Україна входить у число перших п'яťох країн Європи, а за ефективністю його використання знаходиться в другій сотні країн світу, саме тому існує потреба в активізації інвестиційної активності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Головними причинами, які зумовлюють недостатні темпи залучення інвестицій, особливо в аграрний сектор економіки є: вузькість внутрішнього ринку; надмірний податковий і адміністративний тиск на бізнес; слабка розвиненість ринкових інститутів, корпоративного сектора, ринку цінних паперів, ринку землі, ринку нерухомості; недостатній рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції; недостатня інтегрованість у світову економіку; відсутність чіткої інвестиційної політики з відповідними механізмами реалізації на державному і місцевому рівнях; нестача оперативної інформації і внаслідок цього зменшення ефективності співпраці між суб'єктами ринку; інертність при залученні інвестицій і відсутність стимулів і механізмів для їх залучення; недостатній рівень ділової активності суб'єктів ринку.

Водночас якщо дослідити дану проблему більш детально за регіонами, то за результатами проведених досліджень, їх інвестиційна привабливість в більшості випадків знаходиться на середньому рівні. При чому більшість інвестиційно привабливих регіонів розташовано на Сході країни, де розміщено її головний промисловий потенціал. Дедалі важливішу роль відіграє спроможність підприємств працювати з більш високим рівнем віддачі вкладеного капіталу за рахунок залучення інвестиційно-інноваційних потоків, інтенсивнішого впровадження інноваційних технологій. При цьому збільшується значущість споживчого і соціального факторів.

Окремі території країни, за даними досліджень, мають нижчу споживчу активність і соціальний розвиток порівняно

з іншими регіонами України. У них нижча купівельна спроможність населення, динаміка підвищення споживчих цін знаходиться на середньому рівні у країні. У цілому це є свідчить про відсутню регіональну стратегію інвестиційного розвитку і недостатній рівень інвестиційного клімату.

Але останніми роками між регіонами посилюється конкуренція за інвестиційні ресурси. А отже, влада на місцях проявлятиме дедалі більшу лояльності до донорів, як іноземних, так і внутрішніх. Адже галузева структура інвестицій в Україні формується переважно за рахунок внутрішньої торгівлі, промисловості, машинобудування і металообробки та фінансових послуг.

Необхідно разом з тим визнати, що останніми роками активність зарубіжних інвесторів на території України суттєво посилилася. Аналіз даних минулого року свідчить про появу деяких нових тенденцій у відносинах з іноземними інвесторами. Насамперед, зарубіжний капітал розпочинає більш активно надходити до тих областей, які раніше були менш привабливими для його вкладення, це прямо пов'язано із поліпшенням господарської ситуації та зростанням купівельної спроможності населення в цих регіонах. Збереження таких тенденцій в майбутньому сприятиме не лише загальному підвищенню рівня використання інвестицій в українській економіці, але й більш раціональному розміщенню їх на території держави.

Висновки. Таким чином, активізація інвестиційної діяльності регіонів України потребує інвестиційної політики з чіткими механізмами реалізації на державному та регіональному рівнях. Зважаючи на проведені дослідження, ми переконані в тому, що Україні необхідна загальна стратегія інвестиційного розвитку регіонів, яка б об'єднувала їх в одне ціле та визначала пріоритети інвестування на основі врахування їх економічного ефекту, але не сьогоденного й одноразового, а перспективного і стабільного. Оскільки, на нашу думку, саме розшарування регіонів за рівнем інвестиційної активності стає перепорою на шляху формування єдиного господарського простору в країні, зміцнення господарських зв'язків, становлення регіонів як

суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності. Слабкі інвестиційні позиції окремих регіонів не дають змоги розширювати виробництво, відповідно не розвивається і соціальна сфера. Регіони стають утриманцями щодо держави і не мають економічних стимулів розвивати свій господарський комплекс.

Саме тому ми звертаємо увагу на вдосконалення напрямів впливу органів влади і органів місцевого самоврядування на інвестиційну привабливість окремої території, тобто регіону, як через законодавчі акти, так і через громадський сектор. З метою поліпшення інвестиційного клімату України в цілому необхідно впроваджувати систему заходів і механізмів державного стимулювання у формуванні транснаціонального характеру інвестиційної діяльності.

Література:

1. Грачев А.В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия / А.В. Грачев. — М. : Финпресс, 2002.—208 с.
2. [http:// www.minfin.gov.ua/](http://www.minfin.gov.ua/)
3. [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)